

8

**CERTAMEN THEOLOGICUM
DE FIDE TRIUMPHANTI
METHODO DIALOGICA DIGESTUM**

In quo Interlocutores sunt

CÆNOBITA THEOLOGUS

JUDÆUS PERFIDUS, GENTILIS CONFUSUS,
HÆRETIGUS AUDAX, SCISMATICUS DUBIUS.

A D S S. D. N.

PIUM VI. PONT. OPT. MAX.

AUCTORE

D.EMMANUELE OLIVEIRA MASCAREGNAS SILVA,

*Conimbricensi Doctore, Sancti Officii Consultore,
Trium Ordinum Militarium in Regno Lusitania*

EXAMINATORE

PARS PRIMA.

Anno ab Incarnatione Domini M.DCC.LXXV.

N E A P O L I

TYPIS RAIMUNDI

CUM FACULTATE SUPERIORUM.

SANCTISSIMO DOMINO NOSTRO

P I O VI.

PONTIFICI OPTIMO MAXIMO

FELICITER REGNANTI

BEATISSIME PATER

N humilima ; qua par est ,
submissione , reverentia , gra-
titudine , ad Sanctitatis tuæ
pedes provolutus accedo Sa-
cerdos Lusitanus , unius , Sanctæ , Catholicæ ,
Apostolicæ , Romanæ Ecclesiæ filius , qui inter
hostiles Libertinorum gladios nec mori timui ,

nec vivere recusavi, dùm Melitæ moram tra-
xi. Et si me ~~pro~~tervorum hominum turba de-
spexit, Pietas immensa tua dignetur audire,
tamquàm militem fortiter pugnans, è præ-
lio Hæreticorum nunc revertentem. In hac
parvi laboris Oblatione, Sanctitati tuæ meri-
tò debita, & humiliter oblata, Hebræorum
perfidiam ostendo, errores convinco, Ecclesiæ
Sanctæ Dogmata propugno, & pro veritate
fidei Sanguinem fundere summoperè Cupio:
paratus semper in certamine mori. Hanc,
quam firmissimè profiteor fidem ab Atavis
hæreditavi: Christianus enim sum, de Chri-
stianis Nobilibus Parentibus natus, & vexil-
lum Crucis in mea fronte, simul & in Cor-
de, manifestè porto. In Pontificia, Regiaque
Conimbricensi Academia Theologiæ Sacræ Do-
ctoris lauream obtinui; ibique Solemni jura-
mento Scripturam Sanctam fideliter interpre-
trari promisi, fidei misteria tueri, Immacula-
tam

tam Dei Genitricis Conceptionem defendere ,
sique Opus fuerit , Sanguine proprio votum
figillare . Sancti Officii Consultoris munus in
Lusitania exercens , acuratè judicis partes ex-
plevi ; Quapropter cum Apostolo , gentium
Doctore , fidelium Melitensium Protoparente
dicere licet. *Bonum certamen certavi , cursum
consumavi , fidem servavi : in reliquo reposita est
mibi Corona justitiæ , quam reddet mihi Dominus
in illa die justus judex ; non solùm autem mihi ,
sed & iis , qui diligunt adventum ejus .* Portas
verò justitiæ aperire quis poterit , nisi Tu
legitimus Petri succesor , controversiarum Ju-
dex , Universalis Pastor , Claviger Dei Supre-
mus , qui quodcumque ligaveris super terram ,
erit ligatum & in Cælis : & quodcumque sol-
veris super terram , erit solutum & in Cælis .
Aperi igitur mihi portas justitiæ ; quia *PIUS
ES* , & ingressus in eas confitebor Domino ;
in te enim habemus Pontificem , qui possit

Compati infirmitatibus nostris : Quippe in Sexta mundi ætate elegit te Dominus Sacerdotem sibi, & Pii Sexti nomen jussit imponi : quam ob causam dum in humanis exulis vitam duco, lætus modulamine Canam.

*Pontificis nomen mundum pietate Cadentem
Eriget ; Hic Sextus Quintus & alter erit .
Lysia Gaudebit , simul ingens Gallia plaudet ;
Et Reges terræ Subdita regna dabunt .
Impia turba ruet , Surget Gens aurea mundo ;
Nam PIUS efficies hoc pietatis Opus .*

Sanctitati Tuæ
Osculo pedum

D. D. D.

*Addictissimus , obedientissimus , Devotissimus
Filius , Subditus , Servus .*

D. Emmanuel Oliveira Mascaregnas , Silva .

Ego autem, sicut Oliva fructifera in domo Dei.
Psalm. 51.

S O N E T O

Qual no Campo Oliveira espicioza,
Deve ser quem de Christo afé professa,
Profundo naverdade, que Confessa,
Constante na defeza glorioza:

Immovel na borrasca furioza,
Que a calunia, e vingança em vaõ lhe apressa,
Os premios esperando da promessa,
Que fazem para sempre alma ditoza:

De Oliveira a sustancia, e propriedade,
Conservei com Cuidado, e vigilancia,
Sendo firme na fé da Christandade:

Mostrando a Malta, e a omundo sem jactancia,
Que não pôde provar a iniquidade,
Da pureza da fé adiscrepancia.

Si Canimus Sylvas, Sylvæ sint Consule dignæ.
Virg.

LECTORI BENEVOLO

EPIGRAMMA

Gens dilecta Deo, quæ Christi militat armis,
Nec mortem metuit, vivere neve cupit.
Lysiadum soboles Sylvarum, fructus Olivæ
Servavit Sanctam tempus in omne Fidem.
Collibus, in Campis, Clivis, & Montibus altis,
Temporibus Cunctis, Sylva, & Oliva virent.

AD UNIVERSUM HOMINUM GENUS

PROLOGUS

DEus Optimus Maximus, qui terram dedit filiis hominum, & mundum tradidit disputationi eorum, voluntate serua, & efficaci vult omnes homines salvos fieri, & ad agnitionem veritatis venire, illuminans mirabiliter a montibus æternis dicens: *instruam te in via hac, qua gradieris, firmabo super te oculos meos.* Quod promisit, implevit; Sexta namque die, in qua universi Orbis Opus compleverat: hominem ad imaginem suam creavit, eique mentem dedit rationis capacem, ut sciret reprobare malum, & eligere bonum. Vixit tunc feliciter homo

Et vetus illa ætas, cui fecimus aurea nomen

Fortunata fuit; nec poluit ora Cruore,

Tunc & aves tutæ movere per aera pennas,

Et lepus impavidus mediis erravit in arvis,

Nec sua Crudelitas piscem suspenderat hamo;

Cuncta sine insidiis, nullamque timentia fraudem,

Plenaque pacis erant.

Hanc desiderabilem pacem homini condito præstitam

per-

perdidit Philautia, sive proprius amor, cuius lamentabilis in posteros transfusio superbas mentes constituit; & qui a via veritatis recedere non poterant, innocentia statu permanente, in tenebrarum gurgitem sunt lapsi, in erroresque quamplurimos miserè ceciderunt; nullaque mundi ætas postea extitit, neque in perpetuum extabit, in qua mortalium cæcitas evanescat. Præsens (ut dicunt) illuminatum sæculum nimio lucis suæ fulgore caligat; tenebras palpando per singulas Orbis regiones; quippe Judæus perfidus, Gentilis Confusus, Hæreticus audax, Scismaticus dubius, imò & Christiani libertini Materialistæ Cæci sunt, & duces cæcorum, passim claudicant, & quotidie in foveam cadunt. Cogit ergo charitas lapsos levare, proximè labentes avertere, & ad Domini mei Jesu Christi Ovile (si possibile foret] universum genus hominum verbis adducere, veritate convincere. Desiderium hoc implere Summoperè cupiens ad publicum certamen Hebræorum Rabinos, Mahometarum Morabutos, Hæreticorum Doctores, Scismaticorum proceres, Atheistarum turbam intrepidè invitare decrevi. Scio me patere moribus plurimorum, qui, stimulante invidia, quod consequi non valent, despiciunt. Nil spumantia ora formido, neque libertinorum gladios pertimesco:
*Pontificem appello, nunc vilis Apostata dictus,
Ut Cunctis rebus sit sua dextra mihi;*

*Solicitent alios alii de more Patronos,
Tuta patrocinio sit mea causa suo;
Nam sibi si sumat hæc munera parva laboris
Tunc possum Viridi cingere fronde caput.*

Inteligite hæc, qui obliviscimini Deum, & stulti aliquando Sapite, Insipientia enim vestra manifesta est omnibus, dixit namque gentium Apostolus Paulus, fidelissimorum Melitensium Protoparens in Epist. II. ad Tim. Cap. 3. Can. 2.

In novissimis diebus instabunt tempora periculosa: erunt homines seipsum amantes, Cupidi, Elati, Superbi, blasphemi, ingrati, scelesti, sine affectione, sine pace, Criminatores, incontinentes, immites, sine benignitate, proditores, portervi, tumidi, & voluptatum amatores magis quam Dei. Habentes speciem quidem pietatis, virtutem autem ejus abnegantes: ex his enim sunt, qui penetrant domos, & captivas ducunt mulierculas oneratas peccatis, quæ ducuntur variis desideriis. Si verò fidelis hæc Divi Pauli Apostoli descriptio hęc, & nunc adversariis adquatè conveniat; narrent hi qui sentiunt, dicant Melitenses.

Ego autem ad Campum certaminis veloces dirigo gressus, cogitans depravata corrigere, & Sacramenta Ecclesiæ puro, & fideli aperire fermone: igitur vel a fastidiosis, vel a malignis lectoribus non debeo reprobari, maximè cum assumpti prælii finis tendat,
pro-

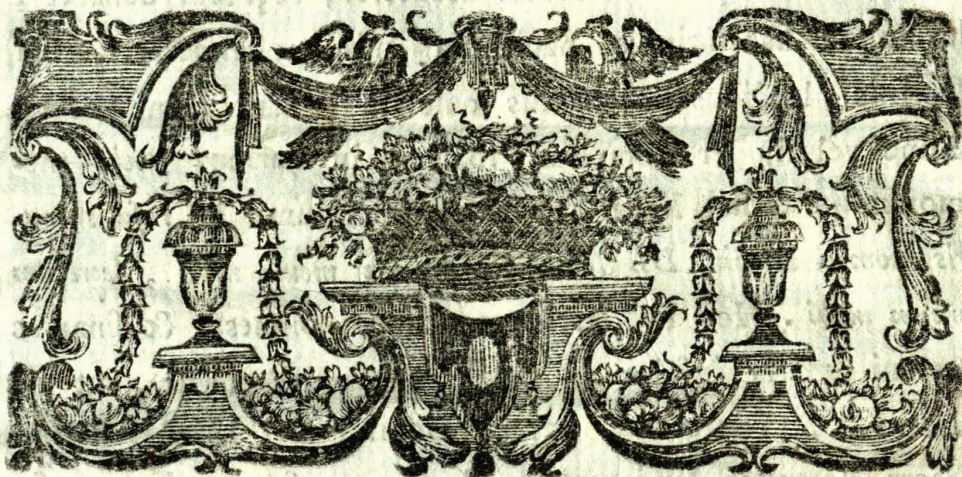
prosequatur, evadat ad mayorem Dei gloriam quarendam, fidem Catholicam propagandam, Patriam, Proavos, Parentes ab omni Hebræismi, Hæreseosque labe immunes vindicandos, & me simul militantis Ecclesiæ militem profitendum; licet enim; immo & incumbit Lusitano viro illustri, fidelissimi Regis Subdito, bonum certamen certare, fidem servare, Christum confiteri; Sique Opus fuerit, Sanguine proprio, Ecclesiæ, Patriæ, Parentum, sui que nigrefactum honorem fortiter reparare; cecinit namque quidam Poetarum.

Omnia si perdas, famam servare memento;
Qua semel amissa, postea nullus eris.

Valeto extra Valetam.

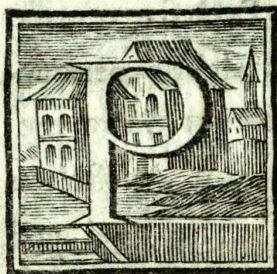
Fuit primus Inquisitor Generalis in Regnis Lusitaniæ, & Algarbiorum D. Fr. Didacus Sylva, Regis a Conciliis, Ceutæ Episcopus, & Auctoris Avunculus; ita Fr. Ant. Sousa. tract. de origine S. Inquisitionis in regno Lusitaniæ. Pastana Lib. I. Genealogiæ Nobilitatis Lusitaniæ. Cap. 34.

(I)

DISSERTATIO THEOLOGICA

P A R S P R I M A .

Postquam cecidit , Civitas illa magna ,
Ullisipo , quæ amicta erat auro , & bys-
so , purpura , & omni lapide præioso or-
nata , in qua de prætiis ejus divites fa-
cti sunt omnes mercatores terræ . Post-
quam atrita est Civitas vanitatis , dere-
lictæ in urbe Solitudo , & clausa est omnis domus , nullo
introeunte ; in terram alienigenarum gentium pertransivi ,
bona enim , & mala in hominibus tentavi . Sapientiam om-
nium antiquorum exquirens , in Prophetis vacans , scriptu-
ras perlegens cor meum tradidi ad vigilandum diluculo ad
Dominum , qui fecit me , & in conspectu Altissimi depræ-

cabar , ut me per vias rectas deduceret , requiem donaret , locumque habitationis pacificum mihi ostenderet , ubi Divinis laudibus occupatus quietam vitam transigerem . Tunc veluti per somnium sonabat in auribus meis memorandum illud Isaïæ Prophetæ vaticinium : *in insulis maris nomen Domini Dei Israel : secretum meum mihi , secretum meum mihi* . Hoc Propheticum arcanum omnes , & singulas terreni maris insulas in mentem revocare coegit , ut viderem , & scirem ubi nomen Domini Dei Israel religione Sacra pereniter laudatum , adoratum , superexaltatum foret ; & postquam terreni , Adriatici , jonici , oceanique maris insulas omnes mente perlustravi , Melitam præ omnibus piam , religiosam , illustratam , longe præcelentem inveni . Hæc enim est Insula , in qua juxta Isaïæ oraculum nomen Domini Dei Israel , ab ipso nascentis Ecclesiæ exordio laudabile , Benedictum , superexaltatum , indelebile permansit , ut fidei , fidelitatisque indegenarum suorum Sacra monumenta testantur . Gentium Doctorem Divum Apostolum Paulum Protoparentem meritò se gloriatur habere , qui post naufragium ab eisdemmet incolis , licet tunc barbaris benigne receptus supra firmam petram Melitensem Ecclesiam lætus ædificavit , benedixit , instruxit , ut esset in perpetuum fide pura , & pietate dilecta , hujusce benedictionis fructum certò probavit eventus , nam si omnium terreni maris Insularum annalia considerabis , proculdubio videbis Insulas omnes infectas extitisse , aut Orientalibus erroribus,

aut

(III)

aut Occidentalibus deliriis, vel Aquilonibus figmentis, vel Africanis venenosis affatibus. Melita verò a Paulo benedicta inter tot rerum discrimina, temporumque veciffitudines, ab omni labe illæsa, fidem Catholicam integram, inviolatamque servavit; qua propter sicuti & fundatori suo, reposita erit illi Corona justitiæ, quam reddet Dominus in illa die, in qua de Melita non verificabitur: *væ vobis habitantibus in insulis maris*. Hanc, quam religiosam, piam, devotam agnovi in domicilium perpetuum præelegeram, nil me terrens illud anagrama poeticum:

Melita pro mel incipit, ast anagramate versa

Non mel, sed malè it. Melita significat.

Igitur cum ex proprio vocabulo *Melitæ* tam mel, quam malum deducitur. Cogitabundus dicebam: Emmanuel vocor, butirum, & mel comedam ut sciam reprobare malum, & eligere bonum. Vadam ad montem myrrhæ, & ad colem thuris, vox clamantis in deserto vocat me Domini præcursor Joannes, Paulique doctrina suadet, quid immoror? vadam. Veni tandem, flante austro, ad littora Melitæ, cæterum sicut.

Paulus, Aristarchus, Lucas, & Trophimus Æger.

Naufragium hic passi, naufragus ipse fui.

Cumque evasissem, de mari tunc cognovi, quia *Male it* Insula vocabatur; illam namque non modicam humanitatem, quam Paulo, & ejus Sociis Barbari præstitere, minime hic inveni, neque Principem Publium, sed alium, *Qui ignora-*

(IV)

bat *Joseph* . Propter quod elongavi fugiens , & mansi in solitudine , dixit enim Propheta : *ingredere in petram , & abscondere in fossa humo* . Itaque ab omni hominum Comercio segregatus eremiticam vitam prosequerbar Deo gratias agens , & cum Ecclesiastico dicens : *Confitebor tibi Domine Rex , & collaudabo te Deum Salvatorem meum . Confitebor nomini tuo , quoniam Adjutor , & Protector factus es mihi , & liberaisti corpus meum a perditione , a laqueo lingue iniquæ , & a labiis operantium mendacium , & in conspectu astantium factus est mihi adjutor , & liberaisti me secundum multitudinem misericordie nominis tui a rugientibus preparatis ad escam , de manibus querentium animam meam , & de portis tribulationum , quæ circumdederunt me , de altitudine ventris inferi de verbo mendacii , & a lingua injusta . Memoratus sum misericordie tuæ , Domine , & operationis tuæ , quæ a seculo sunt , quoniam eruis sustinentes te , Domine , & liberas eos de manibus gentium , laudabo nomen tuum assidue , & collaudabo illud in confessione -*

Hæc agens , hisque immorans dum medium silentium tenerent omnia , & nox in suo cursu medium iter perageret in solito , & repentino strepitu pulsare ad ostium sentio , currensque ad januam intrèpide interrogo . Quis es tu ! qui sic importune pulsas , noctis quietem interrumpis , & solitarium conturbas . Tunc lachrimabili voce respondere audio : sum quidam viator , qui erravi in Solitudine , aperi mihi januam aperi absque timore . Cogitans ergo quod nec

Deus

(V)

Deus sine proximo amatur , nec proximus sine Deo diligitur , januam aperiens dixi : ingredi , charissime frater , pax Domini Jesu Christi sit semper nobiscum . Ad hanc piam salutationem siluit hospes , mihi que non levem suspicionem , ejus silentium reliquit , cæterum timore superato , pavore deposito resolutus interrogo , quis es tu !

JUDÆUS . Sum Abraæ filius . CÆNOB. O felix homo , o ter , quaterque beatus : etiam Dominus meus Jesus Christus secundum carnem filius Abraæ dicitur . Pater fidei nostræ Abraam summus , Pater est cunctorum credentium . Tu ergo cum filius Abraæ sis fidem firmiter profiteberis , & per fidem justificaberis ; scriptum est enim : *Credit Abraam Deo , & reputatum est illi ad justitiam* ; Ast Abraam duos filios habuit unum de Ancila , alterum de libera , es ne tu liberæ , an Ancilæ filius ? JUDÆUS : Liberæ filius natus sum , sed hodie propter peccata ingemiscimus in servitum redacti , & omni populo in derisum , opprobrium , & in contumeliam , indesperionem gentium , sine Rege , sine Sacerdote , sine templo , absque Sacrificio . : CÆNOB. Et quod adeo grave peccatum gentis vestræ istud est , iram Dei provocans , infinitamque misericordiam detinens : JUDÆUS : nescio : CÆNOB. per verbum *nescio* resolvitur omnis quæstio , oportet nunc refectioem sumere , requiescere somnum Carpere , & Crastina die delebitur iniquitas terræ , & orietur super te Lux vera de Cælo : JUDÆUS : fiat sicut vis , & Deus Abraam , Deus Isaac , & Deus Jacob ,
qui

(VI)

qui benedixit Patri nostro Abraæ cum Angelos hospicio recepit , det tibi de rore Cæli , & de pinguedine terræ abundantiam frumenti , vini , & olei : CÆNOB. : Frater hora est jam nos de somno surgere , abiicere opera tenebrarum , & induere arma lucis , quid enim est solanus gelidæ nisi mortis imago ; longa quiescendi tempora facta dabant , veniet illa ultima dies , in qua omnes in monumentis dormientes , in voce Archangeli , in novissima tuba resurgemus ; ergo dum dies est , dum lucem habemus operemur bonum , surge , & ad Altare Domini te exspecto ut discessum jam captum pacificè prosequamur , JUDÆUS : Surgam absque mora , & præsto adero . CÆNOB. Vado interim pro te Dominum rogare , nam Ecclesia Sancta , Catholica , Apostolica . Romana , & pro perfidis Judæis præcipit orare . JUDÆUS : ecce ad sum . CÆNOBITA Ingredere Abraæ fili , Ingredere in Ecclesiam Dei viventis , & videntis : Hæc est enim piissima illa mater , quæ non solum venientes recipit sed & dispersos congregat , protegitque sub alis . Hæc est Cataclismi , sive diluvii arca , in qua universum semen salvabitur ; Civitas vera refugii , ad quam quis confugiens securus evadit . Hæc est domus Domini firmiter ædificata , quam decet Sanctitudo in Longitudinem dierum , in ea omnis , qui petit accipit , qui quærit invenit , pulsanti aperietur ; hanc domum ædificavit sibi Sapientia excidens columnas septem , fidem scilicet , Spem , Charitatem , prudentiam , justitiam , temperantiam ,

tiam, & fortitudinem. Hæc est Civitas de Cælo descendens parata sicut Sponsa ornata viro suo; in qua cunctis patent Ostia ab oriente portæ tres, ab occasu portæ tres, ab aquilone portæ tres, & ab austro portæ tres. Hæc est Hyerusalem terrestris, quæ Celsa de viventibus Saxis ad astra tolitur; hanc Saxa molem construunt, aptisque juncta nexibus locantur in fastigio; si homo negociator es, & bonas margaritas quæris, hæc margaritis emicat, quas sine auro, aut argento emes; ingredi, quid times, video te ab antiquo serpente miserrimè vulneratum, scias igitur quod sicut Moyses exaltavit Serpentem in deserto, ut qui percussus aspiciens viveret, ita exaltari oportet filium hominis, ut omnis, qui credit in illum non pereat, sed habeat vitam æternam. Aspice in Authorem fidei, qui talem sustinuit a peccatoribus adversus semetipsum Contradictionem; Hic ille Rex est gentium, populique Rex Judaici promissus Abræ Patri, ejusque in ævum Semini: amare flebas vivere sine Rege, sine templo, sine Sacerdote, absque Sacrificio; jam tibi templum Dei vivi, Ecclesiam Sanctam, Catholicam, Apostolicam, Romanam illustratam Ostendi, Columnam, & firmamentum veritatis; nunc vero omnia in uno videbis.

Lege titulum, & Epigraphen Crucis literis hæbraicis, Græcis, & latinis scriptum: *Jesus Nazarenus Rex Judæorum* ecce Rex tuus mansuetus venit tibi, qui regnavitaligno, Rex regum, Dominus dominantium, & regni e-
jus

(VIII)

jus non erit finis. Ipse est etiam Sacerdos in æternum secundum Ordinem Melchisedech, Pontifex futuri Sæculi, qui semetipsum obtulit pro peccatis populi & exauditus est pro sua reverentia, Condolens his, qui ignorant, & errant: *errabas in Solitudine, ut hac nocte afferebas*, ecce Pastor bonus missus ad oves, quæ perierant domus Israel, qui nonagintanovem in deserto relinquens super humeros suos te imposuit, & in salutis locum aduxit; ne expavescas venientem lupum, ingredi in Christi Domini Ovile, & pascua invenies; non dabitur tibi manna, quod Patres tui manducaverunt in deserto, & mortui sunt, sed panis de Cælo verus, panis vitæ, & intellectus, quem, quis dignè manducat, vivet in æternum. Paratur tibi mensa Domini, non esuries amplius, neque sities; vinum bibes germinans virgines, non de vineis Engaddi, sed de Torculari, quod Jesus calcavit solus, Caro quippe illius verus est cibus, & sanguis vere est potus; Si autem Sanguis hircorum, & vitulorum aspersus inquinatos mundabat, quomodo Christi sanguis te non sanctificabit: eja age, rumpe moras ingredi in templum Dei; sed prius oportet te lavare, non septies in Jordane, ut Naaman Syro Elifeus indixit, sed semel in Baptismali fonte abluere; neque tibi ablutio onerosa erit, nam apud Judæos frequens fit purificatio; lavant enim manus suas cum panem manducant; lineam & te Oleo Salutis; & sicuti Tobie linito, & Paulo abluto ex oculis amborum squamæ ceciderunt, similiter,

ter, & tibi eveniet si firmiter, & ex toto corde credideris Deum esse unum in essentia Trinum in Personis Patrem, scilicet, Filium, & Spiritum Sanctum; Et in Jesum Christum filium ejus, unicum, Dominum nostrum, qui Conceptus est de Spiritu Sancto, natus ex Maria Virgine, Crucifixus, mortuus, & sepultus, qui & resurrexit tertia die, ascendit in Cælum, Sedet ad dextram Patris, unde in ultima die venturus est judicare vivos, & mortuos, & qui crediderit, & Baptisatus fuerit Salvus erit, qui vero non crediderit condemnabitur. *Credis hoc!*

JUDÆUS: Quis es tu! insanis Cænobita involvens sententias sermonibus imperitis; mihi legis doctori, Africanæ synagogæ Rabino suadere audes credere in Deum Trinum, & unum, nil cogitans ex propriis terminis evidentem contradictionem oriri. Si Deus Trinus est, quomodo unus dicitur! Si unus est, quomodo Trinum prædicas, unitas enim pluralitatem excludit, pluralitas unitatem repellit. Præterquam in veteri testamento, unicum Sacræ Scripturæ textum non invenies, Deum Trinum asserentem, bene vero unum passim afirmentem; quapropter Ebræi altiori voce clamant dicentes: *Deus noster unus est*. Polytheismum clausis oculis, amplectuntur Christiani, dum in Deo Trinitatem venerantur, & profitentur. Deum Patrem fingere illis non pudet, Deum filium a Patre genitum afirment, ab utroque procedentem Deum Spiritum Sanctum agnoscunt. In hac æterna generatione degladiantur inter se

Theologi , ut filium astruant generatum ex cognitione possibilem , aut futurorum ; Si ergo futurum , possibile nullo foret , Pater genitor jam non effet . Simili modo si Spiritus Sanctus a Patre , filioque procedit , quando Pater filium genuit Spiritu vivificanti carebat , quo filium generare debuerat ; quid adhuc pauper Cœnobita respondes .

CÆNOBITA . Quicumque vult salvus esse , ante omnia Opus est , ut teneat Catholicam fidem , quam nisi quisque integram , inviolatamque servaverit , absque dubio in æternum peribit : fides autem Catholica hæc est , ut unum Deum in Trinitate , & Trinitatem in unitate veneremur , neque Confundentes Personas , neque substantiam separantes , Alia est enim Persona Patris , alia Filii , alia Spiritus Sancti ; sed Patris , & Filii , & Spiritus Sancti una est Divinitas , æqualis gloria cœterna Majestas ; ut tamen tuis claudicantibus argumentis faciam satis , & animam tuam è tenebrarum gurgite eripiam , ad singula respondere decerno : Si Trinus , dicis , est Deus , quomodo unus , si unus quomodo Trinus ! unitas pluralitatem , pluralitas , unitatem excludit : perbelè sinagogæ Africanæ Magister ; Nos utique in Deo non plures , sed unam infinitam essentiam Catholicè profitemur , in ipsaque Personarum Trinitatem veneramur ; Si enim sicut est Patris , & Filii , & Spiritus Sancti una substantia , sic effet una persona ; nihil omnino effet , in quo veraciter Trinitas diceretur . Rursus quidam Trinitas effet vera , sed unus Deus Trinitas ipsa non effet.

(XI)

effet . Si quemadmodum Pater , & Filius , & Spiritus Sanctus Personarum sunt abinvicem proprietate distincti , sic fuissent naturarum quoque diversitate discreti . Sed quia in illo uno vero Deo Trinitate , non solum quod unus Deus est , sed etiam quod Trinitas est , & in una natura unus est . Per hanc unitatem naturalem , totus Pater in Filio , & Spiritu Sancto est , totusquoque Spiritus Sanctus in Patre , & Filio ; & sicut singillatim unamquamque Personam Deum , ac Dominum Confiteri christiana veritate compellimur , ita tres Deos , aut Dominos dicere Catholica Religione prohibemur . Vides igitur Christianos Pothæistas non esse ? unumque Deum Colere , qui fecit Cælum , & terram .

Insistebas , si recte recordor , aserendo nullum in veteri testamento textum reperiri Trinitatis misterium indigitantem , Magister in Israel es , & hæc ignoras ! Interroga Patrem tuum , & annuntiabit tibi ; Mayores tuos , & dicent tibi , hujusce namque inscurtabilis misterii fidem , Sancti Patriarchæ , atque Prophetæ ante incarnationem Filii Dei Divinitus acceperunt : utque veritatis lumen tibi , tuisque ellucescat accipe veteris testamenti non obscura testimonia ; Et primo lib. Gen. Cap. I. *faciamus hominem ad imaginem , & similitudinem nostram , & creavit Deus hominem ad imaginem Suam* : agnosce Dei unitatem cum dicitur *Deus* , Trinitatem simul in verbo *faciamus* . Inteligite hæc , qui obliviscimini Deum , & stulti aliquando sapite . Oportet

interim in libri hujus Capite paulisper immorari, ut sit tibi notum nulli hominum licere a fide Trinitatis abesse, quapropter mecum Canones in opere sex dierum accuratè perlege. Sexta die, in qua Deus hominem ad imaginem suam creare decreverat: *faciamus dixit hominem*, ut hominè condito, ejusdemmetque posteris ineffabile Trinitatis misterium certò innotesceret; ut *ex quo omnia*, per quem omnia, in quo omnia agnoscerent, & agnoscendo diligerent; nullaque Protoplasti propagines foret, quæ de Triade Sanctissima dubitaret. Progrediamur ulterius, ut si fortè Deum Trinum in testamento veteri invenire possimus. Eodem *lib. Gen. Cap. 3.* Cum Serpens Calidior omnibus animantibus terræ, vel dæmon Serpentis figuram induens Evam suavisset ut de fructu prohibito comederet, dixit: *eritis sicut Dii*, ex qua prolatione evidenter Coligitur a mundi Constitutione misterium Trinitatis revelatum iri, & Angelis, & hominibus, quam ob causam, tentator non dixit: eritis sicut Deus, sed *sicut Dii* quasi primis Parentibus indigitans, offerensque Patris Omnipotentiam, Filii Sapientiam, Spiritus Sancti gratiam, aserens humanam progeniem Trinitati similem evasuram; sic alliciebat seductor ut incautos securè deciperet. Cap. eodem Can. 22. legitur: *Ecce Adam quasi unus ex nobis factus est*: similis autem loquendi modus in Persona una verificari non valet: Confiteri igitur necesse est, Deum esse unum in Essentia, in Personis Trinum Patrem, scilicet, Filium & Spiritum.

ritum Sanctum. Genes. Cap. 18. Leges quod Dominus apparuit Abrae in Convale Mambre sedenti in Ostio tabernaculi sui infervore diei : *Cumque elevasset oculos aparuerant ei tres viri stantes propè eum , quos cum vidisset currit , & adoravit in terram ,* Personarum distinctionem faciens , Dei Unitatem agnoscens ; ex textu allato vel jam Individuæ Trinitatis misterium Confiteberis , vel Abrae filiationem denegabis. Uterius *lib. Exodi Cap. 3. Can. 6. 15 16. Et Cap. 4. Can. 5. ubi Dominus ad Moisen ait : ego sum , qui sum , Deus Abraham , Deus Isaac , & Deus Jacob .* Regius vates *Psal. 32. v. 6. verbo Domini Celi firmati sunt , & Spiritu Oris ejus , omnis virtus eorum : ergo in principio erat verbum , & verbum erat apud Deum , & Deus erat verbum ;* & si Spiritu Oris ejus omnis virtus eorum , certò tres sunt qui testimonium dant in Cælo Pater , scilicet , filius , & Spiritus Sanctus , & hi tres unum sunt : Crede ergo Evangelistæ : Si autem Evangelio non credis , verba saltem Isaie Profetæ ne despicias ; qui *Cap. 34. Can. 16. vobis absque excusatione incredulis ita loquitur : requirite diligenter in libro Domini , & legito librum Cap. 6. Can. 1. ubi sic : Vidi Dominum sedentem super Solum excelsum , & elevatum , & ea quæ sub ipso erant replebant templum , Seraphim stabant super illud , sex alæ uni , & sex alæ alteri , duabus velabant faciem ejus , & duabus velabant pedes ejus , & duabus volabant , & clamabant alter ad alterum , & dicebant : Sanctus , Sanctus , Sanctus Dominus Deus*

(XIV)

*Deus exercituum ; plena est omnis terra gloria ejus ; & commota sunt superliminaria Cardinum a voce clamantis ; hac verò clamorosa voce, commoveri nolunt corda Judæorum ; ut tamen cor tuam commoveri valeat præfati textus interpretationem tibi aperiam : Seraphim alis duabus faciem velantes, Judæorum perfidiam, & incredulitatem significant, Judæo namque primùm Deus faciem suam ostendit ; sed ob infedilitatem dereliquit dicens : *Excæca cor populi hujus, & oculos ejus agrava, ut videntes non videant ;* & sicut Moïses velata facie loquebatur hebræis ; ita Dominus usque adhuc populo neganti, & contradicenti loquitur in pœnam incredulitatis, Conjuratæ, & perfidiæ. Seraphim cùm alis duabus pedes Domini velabant, Gentilium genus adumbrant ; horum namque progenies per orbem longe, lateque difusa vel in Paganismi idolatriam lapsa est ; vel Confusii leges ut chinenses venerantur ; aut falsi Prophetæ Mahometis, clausis mentis oculis errores sequuntur, his similiter Dominus non dignatur se præbere videndum. Alæ duæ expansæ, quibus Seraphim volabant, pusillum Christi Domini gregem indignant nobis namque, qui Christiani nominamur, & sumus datum est noscere Sacrosanctæ Trinitatis ineffabile misterium, istud enim est janua, per quam in Ecclesiam Sanctam ingredimur baptisati in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti ; sub umbra alarum suarum ab inimicis nostris protegit nos Dominus, dum fortiter militamus, fidemque Catholicam firmiter profiteamur ; scimus*

de.

denique, quod infide Trinitatis electi recipiuntur ad gloriam; & ideo cum Angelis, & Archangelis, cum thronis, & Dominationibus, cumque omni militia Cælestis exercitus hymnum gloriæ suæ canimus sine fine dicentes *Sanctus, Sanctus, Sanctus Dominus Deus Sabaoth plena est omnis terra gloria tua, Osana in excelsis*; Judæis verò negantibus, & contradicentibus facies Domini velatur, quippe generatio hæc perversa & adultera in faciem Domino restitit. Paganis, Idolatris, Mahometanis pedes abscondit, quia hoc genus hominum pulchros Evangelifantium pedes non recipit, verbum Dei non audit, viam veritatis non elegit; Et sufficiant ut suafus evadas, quòd in veteris testamenti pergamino quamplures reperiuntur textus Individuæ Trinitatis misterium aserentes, ex quibus cæcitas, utpote Judæorum supplicium, non obscure eruitur, & comprobatur; Quid dicis ad hæc Libianæ Sinagogæ Magister?

JUDÆUS: Veteris testamenti textus in quorum alegorica, & anagogica interpretatione sedulo laborasti, nil aliud probant, quàm Deum, Optimum Maximum unum esse, quem omnis Hebræorum natio religiosè colit, ipsumque Mahometicæ legis Sectatores reverenter adorant, non denique in aductis, & malè deductis testibus Christianorum tripudium reperitur, Genitoris, scilicet, Geniti, & ab utroque procedentis pronomina, quibus Theologorum turba maximam gentilium partem in Superstitionem induxit, dicens: Deum esse Patrem, Filium, & Spiritum Sanctum, Patrem in Filio,

lio, Filium in Patre, & in Spiritu Sancto, Spiritum Sanctum in Patre, & Filio, hasque personas coæternas sibi esse, & coæquales, Increatas, Immenfas, Æternas, Omnipotentes, Divinas, Dominatrices; Patrem a nullo esse factum, nec creatum, nec genitum, Filium a Patre non factum, nec creatum, sed Genitum Spiritum Sanctum a Patre & Filio non factum, nec creatum, nec genitum, sed ab utroque procedentem, non tamen tres increatas personas; sed unus increatus, & unus immensus, nec tres æternas, sed unus æternus, nec tres Omnipotentes; sed unus Omnipotens, nec tres Dominos, sed unus Dominus, nec tres Deos, sed unus Deus. Quis Sapiens, & inteliget hæc! aut quis adeo amens ut similia Theologorum vestrorum somnia credat; credibilia namque possibilia, non vero impossibilia sunt.

CÆNOBITA: Quod non capis, quod non vides, animosa firmet fides; Quæ apud Apostolo dicitur: *Substantia sperendarum rerum argumentum non aparentium*. Quæ sanè credentibus præstat vitam æternam; Crede ergo Deo revelanti, cujus Authoritas ex summa Sapientia, & veracitate coalescens, nec falere, nec fali potest; fateor & ego generationem æternam non comprehendere, meæ vero, tuæque comprehensionis defectus, Trinitatis misterium impossibile reddunt! absit; multa enim in quamplurimis naturæ arcanis reperiuntur, quæ humanæ menti impossibilia fiunt, vera tamen, & realia sunt; quippe nec omnia datum est scire mortalibus. Quis Salomone Sapientior! tria tamen ipse defici-

(XVII)

ficilia invenit, & quartum penitus ignoravit, viam aquilæ in cælo, viam navis in medio maris, viam Colubri super petram, viam viri in adolescentia sua, quæ singula intra naturæ limites continentur; quid igitur mirum, si nullus intellectus creatus interminabile pelagum, infinitum Divinæ essentiæ abyssum, æternam generationem, processionemque comprehendere potest. Liceat nobis cum Paulo dicere, *ò Altitudo Scientiæ, & Sapientiæ Dei quàm incomprehensibilia sunt judicia ejus, & investigabiles viæ ejus*: Oportet denique ad convincendam Judæorum perfidiam tibi paucis verbis ostendere. Innefabile Trinitatis misterium esse evidenter credibile, ut sequenti argumentatione efficaciter prælibare decerno; sicque argumentum conficio.

Quod est evidenter possibile est simul evidenter credibile, Individuæ Trinitatis misterium est evidenter possibile: ergo evidenter credibile; evidenter enim possibile illud dicitur, quod ad sui existentiam nullam habet repugnantiam; & hoc in Trinitatis misterio dignè comendatur. Primò quippe de actu ad posse valet consecutio. Secundò in Creaturarum essentia, & existentia non semel tria in uno reperiri scimus, absque ulla unitatis læsione: in anima rationali tres sunt ab invicem distinctæ potentiæ memoria, scilicet, intellectus, voluntas, & tamen non tres animæ. In sole lucem, calorem, radiosque miraris, & semper Sol quia solus unicam substantiam continens. Si Mathematicos Consuleris quantitatem in continuam, & discretam dividentes. In I.^a figuram

C

trian-

(XVIII)

trianguli tibi dicent esse perfectissimam . In II.^a Confitentur numerum ternarium totius Arithmeticae esse Complementum ; quæ omnia ineffabilis misterii possibilitatem astruunt , ejusque existentiam , sive non repugnantiam non obscure ostendunt : ut tamen omnibus , & singulis Judæorum Rabbiniis , Mahometis Sectatoribus , tibi que oculos aperiã libenter in arenam descendo , & primò .

Inquiro Sic. : Hic Deus unus , quem religiosè , reverenter , humiliter colitis est nè ille Omnipotens Dominus , qui ex nihilo fecit Cælum , & terram , qui hominem ad imaginem suam formavit , qui numerat multitudinem stellarum , & omnibus eis nomina vocat , qui mare intra limites conclusit , qui producit ventos de thesauris suis , qui creavit omnia simul , in quibus est anima vivens , & obedientialem potentiam singulis creaturis imposuit . Est nè Deus vester Dominus ille Altissimus , qui solem suum ori facit super bonos & malos , & pluit super justos , & injustos , qui post Catheclysmum benedixit gentes , crescere fecit , multiplicavitque super universam faciem terræ , quando separabat filios Adæ , & terram dedit filiis hominum . Est denique hic Deus Dominus vitæ , & mortis , ad cujus nutum Orbis Cardines tremunt , & contremiscunt ! vel diversus est Deus vester , alius ab illo Deo O. M. quem Christianus populus fideliter adorat , aut veluti Manichei Deum unum totius boni Authorem facitis , vel in alterum universi mali productorem creditis ! dicas amabo quis sit
iste

(XIX)

iste Deus Judæorum, Turcarum, paganorumque.

JUD. : Deus noster est omnium Deus, cui æquanimiter conveniunt Bonitas, Magnitudo, Æternitas, Potentia, Sapientia, Voluntas, Virtus, Veritas, Gloria; Infinitas, Immenfitas, Simplicitas, Immutabilitas, Justitia, Misericordia, Pietas, & Providentia, non tamen in Deo nostro reperiuntur notiones, ut sunt Paternitas, Filiatio, Spiratio activa, Spiratio passiva, innascebilitas, quæ omnia fuerunt, & adhuc sunt Theologorum Somnia; Quippe Deus unus est, non Genitor, non Genitus, nec ab utroque procedens, neque alicujus indiget auxilio, ut operetur, ipse namque solus, omniaquæcumque voluit, fecit in Cælo, & in Terra: Si denique Deum de Deo, Filium a Patre Genitum, Spiritum Sanctum ab utroque procedentem, tamquàm amentes Christiani confiteremur, dicere simul oporteret, filium alium filium generare, Spiritum alium Spiritum producere, & sic in infinitum Divina Generatio multiplicanda foret, tuncque Judæi cum Mahometanis Polithæistæ evaderent, quod Deus unus avertat.

CÆNOB. Deus vester, quem religiosè Colitis non est Corporeus, ut Antiprophormitæ aserebant; Sed est Spiritus purissimus, omni Compositione carens; Substantia Spirituallis Simplicissima, Æterna, immutabilis, infinita, cujus natura Bonitas, cujus Voluntas Potentia: Ergo cum Deus sit infinitè inteligens, voluntate, perfectione, & Bonitate præditus, necesse est ut sit in essentia unus, Trinus in Personis

Pater, Filius, & Spiritus Sanctus. Ad auscultandam hujus illationis probationem, voca Hebræorum Rabinos, Turcarum Morabutos, Epicurei discipulos, Spinofæ Sectatores, omnesque, & singulos Orbis Atheistas, Politheistas, Deistas.

Deus cum sit infinite Perfectus existere non potest absque Infinita fœcunditate perfectionis ad intra; atqui infinita perfectionis fœcunditas per actus intellectus & voluntatis exercetur: igitur Deus infinite perfectus est simul infinite intelgens, & infinite volens; dumque semetipsum noscit, necessario a se verbum mentis producit. Habemus jam Genitorem, genitumque, & unum ab alio realiter distinctum, quippe genitoris, & geniti sunt relationes diversæ; in Deo autem omnia sunt unum, ubi non obviat relationis oppositio, Deinde hoc verbum mentis, speculum sine macula, & imago Bonitatis illius Patris, ex quo natum ante omnia sæcula, diligit Patrem, & Pater in Filium amorem inspirat; hujusmodique mutæ dilectionis terminus ab utroque per actum infinitæ voluntatis procedens vocatur Spiritus Sanctus, tertia Individuæ Trinitatis persona. Pater verò præcedit Filium, & Spiritum Sanctum prioritate non temporis, sed Originis; Filius autem cum sit completus, & adquatus Æternæ Generationis terminus alium non potest producere: ergo non tres Dii, sed unus Deus, non tres Increati, nec tres immensi, sed unus Deus in tribus Personis, ab eadem indivisa Divina Essentia intellectus, & voluntatis infinitatem participantibus: igitur nulla est
po-

possibilitatis misterii repugnantia; Sed maxima credibilitatis evidentia. Crede ergo quia tres sunt, qui testimonium dant in Cælo Pater, Filius, & Spiritus Sanctus, & hi tres unum sunt. Hæc sufficiant, de Deo pauca. Credere quod non vides, est fides, & non habet meritum, ubi humana ratio præbet experimentum; qui crediderit, & baptizatus fuerit, salvus erit; qui verò non crediderit condemnabitur.

JUD.: Fateor sanè, quod lumen aliquod, licet parvum de possibilitate, & credibilitate hujus misterii mihi atulisti; ast relictis hisce Theologicis quæstionibus, obsecro te ut promissis plenè satisfacias, ostendens; quam ob causam, gens Hebræorum, populus Dei electus in ignominiam, dispersionem, Contumeliam, & in derisionem sit redactus, perque omnes mundi plagas dispersus, elasis jam Sæculis quamplurimis, sine templo, sine Rege, sine Sacerdotio, absque Sacrificio, & quod magis est etiam barbaris nationibus odibilis, execrabilis, abominabilis sit.

CÆNOB.: Sacrosanctæ, & Individuæ Trinitatis misterium, tam possibile, quam evidenter credibile tibi, & perfidiæ, incredulitatisque sectatoribus, non obscure ostendi; nunc verò referam, quam ob causam, gens Hebræorum in ludibrium, opprobrium, & abominationem apud omnes nationes sit habita, priusquam tamen hujusce maximi supplicii originem aperiã, gentis tuæ Chronologiam atende.

Quando Altissimus dividebat gentes, & separabat filios Adam, apparuit Patri vestro Abræ, cum esset in Meso-

potamia, priusquam moraretur in Charan & dixit illi: *exi de terra tua, & de cognatione tua, & veni in terram, quam monstravero tibi.* Tunc exivit de terra Chaldeorum, & habitavit in Charan; & inde postquam mortuus est Pater ejus *Thare* transtulit illum Dominus in Palæstinam; hanc repromisit Deus dare in possessionem Semini ejus post ipsum, cui simul revelavit, quod semen ejus futurum erat accola in terra aliena, & servituti subiectus annis quadringentis, & post hæc liberatum iri ad serviendum Deo in terra illa. Tunc dedit ei testamentum Circumcisionis tamquam signum populi electi ad diferentiam Gentilium; & sic Abraam circumcidit Isaac, Isaac Jacob, Jacob duodecim Patriarchas, hi æmulantes Joseph vendiderunt eum Ismaelitis, & translatus in Ægyptum fuit Deus cum illo, & eripuit eum ex omnibus tribulationibus, deditque ei gratiam, & Sapientiam in conspectu Pharaonis Regis Aegiptiorum, qui constituit eum Præpositum super Aegiptum, & super omnem domum suam; venit autem fames in Chanaan, & tribulatio magna, & non inveniebant cibos Patres vestri. Cum audisset autem Jacob esse frumentum in Aegypto misit Patres vestros primùm, & in secundo cognitus est Joseph a fratribus suis, & manifestatum est Pharaoni genus ejus. Mittens autem Joseph accersivit Jacob Patrem suum, & omnem cognationem suam in animabus septuaginta quinque: Et descendit Jacob in Aegiptum, & defunctus est ipse, & Patres vestri, & translati sunt in Sichem,

chem, & positi sunt in sepulchro, quod emit Abraam præ-
 tio argenti a filiis Hæmor, filii Sichem; Cum autem a-
 propinquaret tempus promissionis, quam confessus erat Deus
 Abraæ, crevit populus, & multiplicatus est in Aegypto,
 quoad usque surrexit alius Rex in Aegypto, qui non scie-
 bat Joseph. Hic circumveniens genus vestrum afflixit Pa-
 tres, ut exponerent infantes suos ne vivificarentur. Eodem
 tempore natus est Moyfes, & fuit gratus Deo, qui nutri-
 tus est tribus mensibus, in domo Patris sui Levi. Exposito
 autem illo, sustulit eum filia Pharaonis, & nutrit eum si-
 bi in filium; & eruditus est Moyfes omni Sapiaentia Aegi-
 ptiorum, & erat potens in verbis, & in operibus suis;
 Cum autem impleretur ei quadraginta annorum tempus,
 ascendit in cor ejus ut visitaret fratres suos filios Israhel;
 & cum vidisset quemdam injuriam patientem, vindicavit
 illum, & fecit ultionem ei, qui injuriam sustinebat, per-
 cussio Aegiptio, existimabat autem intelligere fratres, quo-
 niam Deus per manum ipsius daret salutem illis, at illi
 non intellexerunt. Sequenti vero die apparuit illis litigan-
 tibus, & reconciliabat eos in pace, dicens: *vivi, fratres
 estis, ut quid nocetis alterutrum!* qui autem injuriam fa-
 ciebat proximo repulit eum dicens: Quis te Constituit
 Principem; & judicem super nos! numquid interficere me
 tu vis, quemedmodum interficisti heri Aegiptium! fugit
 autem Moyfes in verbo isto, & factus est advena in terra
 Madian, ubi generavit filios duos, & expletis annis qua-
 dra-

(XXIV)

draginta apparuit illi in deserto montis Sina Angelus in igne flamæ rubi : Moyses autem videns admiratus est visum , & accedente illo , ut consideraret ; facta est ad eum vox Domini dicens : *Ego sum Deus Patrum tuorum , Deus Abraam , Deus Isaac , & Deus Jacob* . Tremefactus autem Moyses non audebat considerare : Dixit autem illi Dominus solve calceamentum pedum tuorum : locus enim in quo stas , terra Sancta est : videns vidi afflictionem populi mei , qui est in Aegypto , & gemitum eorum audivi , & descendi liberare eos , & nunc veni , & mittam te in Aegyptum . Hunc Moysen , quem negaverunt dicentes : quis te Constituit Principem , & Judicem . Hunc Deus Principem , & Redemptorem misit cum manu Angeli , qui apparuit illi in rubo . Hic eduxit illos faciens prodigia , & signa in terra Aegypti , in mari rubro , & in deserto annis quadraginta . Hic est Moyses , qui in Sina Monte legem accepit , & qui post longam sufferentiam , apud aquam contradictionis , virga percussit petram , & ad ipsam non fuit locutus , ut præceperat Dominus ; terram promissionis a longe vidit , & ingressus in eam prohibitus est illi ; tamen ut populum Israel Deo gratum faceret , morti proximus sic dulciter cecinit : *audite Celi quæ loquor , audiat terra verba oris mei ;* Tunc comisit Josue , & Caleb populi regimen , & ingresum in terram a Deo promissam .

Moysæ defuncto , ejusdem corpus sepultum fuit in valle terræ Moab , & non cognovit homo Sepulchrum ejus usque

in

in præsentem diem . Et factum est post mortem Moyſis ſervi Domini , (ſicuti Scriptura teſtatur) ut loqueretur Dominus ad Joſue filium Nun dicens : Surge & tranſi Jordanem iſtum , Tu , & omnis populus tecum , in terram quam ego dabo filiis Iſrael . Omnem locum , quem calca- verit veſtigium pedis veſtri , vobis tradam , ſicut locutus Sum Moyſi . A deſerto , & Libano , uſque ad fluvium ma- gnum Euphraten , omnis terra Hethæorum , uſque ad mare magnum contra ſolis occaſum erit terminus veſter . Nullus poterit vobis reſiſtere cunctis diebus vitæ tuæ , ſicut fui cum Moyſe , ita ero tecum : non dimittam , nec derelinquam te . Confortare , & eſto robuſtus . Tunc Joſue , & Caleb cum populo Dei ingreſſi ſunt in terram a Deo promiſſam , humiliaverunt opugnantes Reges , & poſt hæc diviſit Joſue partes terræ in duodecim tribus . Conſtituit Judices ſuper eos , qui populum judicarunt uſque ad Samuelem Prophe- tam , quem depræcati ſunt Regem (Domino non aprobante) Et dedit illis Saul filium Cis , quem Samuel unxit in Re- gem . Saul deſuncto regnavit David filius Jeſſe ex tribu Ju- da , qui filium ſuum Salomonem ſedere fecit in Throno , ipſi comendans templi ædificationem , quam Salomon per- fecit , & annis quadraginta feliciter regnavit . plenus Sapien- tia , divitiis , benedictionibus .

Filius ejus Roboam Patri in Regno ſucceſſit , qui reli- cto Concilio Seniorum , populum opprimere decrevit : di- cens Pater meus cædit vos flagellis , ego cædam vos Scor-

pionibus . Ad hæc populus aversus . & in desperationem actus dixit , quid nobis cum filio Ifai ! Tunc divisi decem tribus elegerunt sibi in Regem Jeroboam , & regnare cæpit super Israel . Domum vero David secutæ sunt tantum tribus Judà , & Benjamin . Numeravit autem gens Hebræorum Reges usque ad Joachim , qui a Nabucho de Nosor Asiriorum Rege ductus cum populo in Babiloniam captivus , merito perfidiæ , Idolatriæ , infedilitatisque pænas sub jugo luit . Super flumina Babilonis illic sedit , & flevit hebræorum populus , donec Asiriorum Imperium ad Persas transivit . Cui primò Cyrus ædificationem templi permisit ; Et postea Artaxerxes amore Neemiæ gratiam ampliavit . Reedificato Hyerosolimis templo , populi regimen obtinuit Sacerdotium ; neque Misericors Deus ab eis Prophetas Sanctos abstulit , qui de adventu Justi , multaque alia prædicerent . Supremus Prophetarum Hebræorum , fuit Sanctus Joannes Baptista Præcursor Domini , de quo dixit infinita veritas : *Inter natos mulierum non surrexit major Joanne Baptista .* Fuit homo missus a Deo ut testimonium perhiberet de lumine , ut omnes crederent per illum , qui viam Domini præparavit dicens : *Ecce agnus Dei , ecce qui tollit peccata mundi .*

Imperante Cæsare Augusto , toto orbe in pace composito , venit plenitudo temporis , & misit Deus Filium suum , ut salvus fieret mundus per ipsum . Jam sceptrum ablatum erat de Juda , ut filiis suis prædixit Patriarcha Jacob per
hæc

(XXVII)

hæc sequentia verba : *Non auferetur sceptrum de Juda , & Dux de femore ejus , donec veniat qui mitendus est , & ipse erit expectatio gentium* : Jam implebantur Septuagintæ Danielis Hædomadæ; nam ab edictu Sermonis Artaxerlis usque ad Christum Dominum quadringenti anni elapsi sunt; Et tunc Deus, qui olim multifariam, multisque modis loquebatur Patribus in Prophetis novissimè diebus ipsis locutus est nobis in Filio; *Et Verbum Caro factum est , & habitavit in nobis? Et vidit omnis Caro salutare Dei*. In ejus adventu Omnia Elementa, Auctorem suum venisse, testata sunt. Cæli Deum hunc cognoverunt, quia protinus stellam miserunt, Mare cognovit, quia sub plantis ejus se calcabile præbuit. Terra cognovit, quia eo moriente contremuit. Sol cognovit, quia lucis suæ radios abscondit. Saxa, & parietes cognoverunt, quia tempore mortis ejus scissa sunt. Infernus agnovit, quia hos, quos tenebat mortuos reddidit; Et tamen hunc, quem Dominum omnia insensibilia elementa senserunt, adhuc infidelium Judæorum Corda Deum esse minimè cognoscunt, & duriora saxi, scindi ad pœnitentiam nollunt.

JUD.: Hunc quem dicis, & credis Messiam in lege promissum, a Patriarchis desideratum, a Prophetis prædictum, ab elementis Cognitum, non agnoscimus Redemptorem; quippe Redemptor noster erit vir potens, plusquam Moyse; homo a Deo mittendus cum potestate magna, cui omnes Reges terræ subjicientur, neque ad ejus nutum, & impe-

rium quis minimum opugnaculum facere audebit : Jesus verò Nazarenus, qui dicitur Christus, & Rex Judæorum, fuit quidam homo, cujusdam Joseph pauperis fabri filius, & quia seductor erat, & Dæmonis Ope hebræorum quamplurimos in errorem induerat, a Principibus Sacerdotum fuit comprehensus, coram Pontio Pilato, Judææ Præside, & ab ipso, populo clamante, meritò Crucifixus, moriens blasphemavit dicens : *Deus meus Deus meus ut quid deliquisti me* : in maledictionem incidit, quippe scriptum est maledictus omnis qui pendet in ligno.

CÆNOB.: Hæccine reddis Domino generatio perversa, & adultera, genimina viperarum, quis ostendit vobis fugere a ventura ira! facite ergo fructus dignos pœnitentiæ, & nè cæperitis dicere Patrem habemus Abraam. In Circumcisis Cordibus semper Spiritui Sancto resististis. Venit Redemptor tuus quærere oves, quæ perierant domus Israel, & parasti Crucem Salvatori tuo, hunc negastis ante faciem Pilati, judicante illo demitti. Cæterum pro gratia dicito, quis qualisvè erit vester iste Pseudo Messias a Sæculis expectatus, nunquam a Judæis inventus, nec in æternum inveniendus: utque tibi veritas magis elucescat, accipe de Pseudo Messias judæorum sequentem enumerationem.

Primus ab antenatis tuis per adulationem Messias proclamatus fuit Herodes Aſcalonita, a quo originem duxit Herodianorum secta, quæ tiranum suum credere Redemptorem non erubuit. Postea impii Samaritani Dositheus, &

Si.

(XXIX)

Simon Magus hanc nomenclaturam dolosè obtinuerunt .
Adriano imperante , anno a nativitate Christi Domini 130.
Quidam Judæus Barcochab dictus , id est filius Stellæ , ex
proprio nomine , juxta vaticinium Balaam : orietur Stella
ex Jacob : Messiam in lege promissum se constituit , Aki-
ba celebri Rabino aprobante ; tunc ille auxiliatus a judæis
magnam in Christianos crudelitatem exercuit , multosque
occidit ; cæterum prædictus Imperator Judæorum audaciam
comprimere volens , misit in Judæam Julium Severum , Du-
cem præclarissimum , qui occidit Barcocab , & ex judæis
præliantibus , & resistentibus quingenta , & octaginta milia
trucidavit : quam ob causam Judæi , usque ad hodiernum
diem , Pseudo Messiam non Barcochab , scilicet Stellæ fi-
lium , sed Bar-Cozibam nominantur , id est filius mendacii .

Anno 434. Teodosio juniore imperante , Judæis in Cre-
ta degentibus suasit quidam seductor , quod ipse esset Moy-
ses , qui de Cælo descenderat , ut in Palestinam hebræorum
populum supra mare , sicis vestigiis mirabiliter traduceret ;
accidit tunc , ut credentium quamplurimi , qui in mare in-
gressi fuerant , miserè perirent ; & pars illorum , quæ in
littore remanserat , fratrum sumersionem videns , lugensque,
Moysem suum occidere tentabat ; ille verò in montana per-
rexit , & evanuit ab oculis eorum : ex hac occasione non
pauci Christi fidem susceperunt ; ut constans est scriptorum
traditio . Anno 522. in Ethiopia Dunaan Hebræus , dictus
filius Moyfis , verusque Messias in Christianos crudeliter sæ-
vit ,

vit, & in hac persecutione Martirium passi sunt Aretas ,
& quidam puer quinque annorum, quorum memoriam cele-
brat Ecclesia Catholica, Apostolica Romana die 24. Octo-
bris. Hunc Pseudomeffiam apprehendit, & occidit Elesbaam
Rex Ethiopiæ religione Christianus, Alexandria Patriarchæ
Charus, milite nullo superstite. Anno 529. Judæi, & Sa-
maritani adversus Justinianum Imperatorem in Palestina re-
bellati, quemdam Julianum Regem, Messiamque constitue-
rant, cæterum brevi temporis intervallo ab eodem Impe-
ratore victus Rex, Messias cum rebellibus tanti sceleris
merito pœnas luit. Anno 721 Hebræos seduxit quidam Cy-
rus. Anno 933. David Roy Judæus magicis artibus utens
Messias proclamatur. Anno 1437. in Galia Alter Mes-
sias surrexit. Iterum anno 1438 in Persia novus Messias
aparuit statimque trucidatus fuit Anno 1459. Cordubæ
quidam Pseudo Messias cum suis aseclis igni traditus est.
Anno 1532 quidam Judæus Rabi Salomon Molcho in Hi-
spania in Messiam se erexit, & absque ullo mortis timore
introivit audacter ad Carolum V. Imperatorem, & parvo
temporis intervallo ad Franciscum I. Galix Regem, eisque
suasit ut judaicam religionem amplecterentur, quam ob au-
daciam Mantuæ fuit igne consumptus. Anno 1666 de
Smyrna alterum Messiam Judæi aduxerunt. Denique anno
1682 ab Eylensstadt quodam Germaniæ vico exivit alter
Pseudo Messias Rabi Mardochai vocatus, qui ultimum su-
plicium pertimescens profugus in Turcas recessit. O verè
de-

deploranda judaicæ gentis obstinatio, verum Messiam Christum Dominum vidit, audivit, tot prodigia facientem mirata est, & illum quem adorare debet, repulit; talibus verò seductoribus credit.

JUD. Hebraicus populus in scripturis Sanctis apimè instructus scit venturum Messiam totius orbis imperium possessurum, & amari usque ad mare dominaturum; illum timebunt Reges, & adorabunt universæ familiæ gentium. Christi vero regnum in terra ubi invenitur? Ipse idem Coram Præsidi Pilato confessus est quod regnum ejus de hoc mundo non erat: igitur cum in terra Christus regno careret, Messias esse non poterat: miror sanè gentium insaniam, dum Crucifixum Messiam credunt, profitentur, adorant.

CÆN. Pervenimus tandem ad quæstionis apicem, ad Campum pugnæ, ad arboris radicem, ad centrum circuli, ad Domini mei Jesu Christi regnum, & imperium perfidis Judæis impervium, simulque a quamplurimis Libertinis hodie in terris negatum, quapropter si evidenter tibi ostendam Christum Dominum tam in Cælis, quàm in terris regnantem, ipsum verum, unicumque Messiam libenter confiteberis? : JUD. Si hæc ostendis, Christianus evado. : CÆNOB. Eya ad arma: Christum Regem Dominantem gentibus omnis homo sanæ mentis compos agnoscit, Confiteatur, adoratur. In ejusdem Sacratissimo adventu impletæ sunt prædictiones Prophetarum, adoratur a Regibus, diligitur a bonis, timetur a malis. Cùm duodecim esset annorum Do-
cto.

storibus in templo hebdomadas Danielis legentibus Messiae regnum ostendit. Ingressus est Hierosolimis Rex Mansuetus super pullum asinae, ut Isaias, & Zacharias non obscure praedixerant; populo, puerisque una voce Christum Dominum Regem proclamantibus, & dicentibus, Hosanna in excelsis Benedictus, qui venit in nomine Domini, o Rex Israel. Jam tunc Scribae, & Pharisei illam unisonam acclamationis vocem audire timebant, dicuntque ad Jesum, Magister increpa illos: Quibus ipse ait: *dico vobis, quia si*

hi tacuerint lapides clamabunt, propter quod hodie Ecclesia Catholica, Apostolica Romana hujusmodi Christi Domini triumphum celebrans eleganti Carmine Canit: dicens

Gloria, Laus, & honor, tibi sit, Rex Christe Redemptor,
Cui puerile decus ~~placet~~ Hosanna pium.

Israel es tu Rex, Davidis & inclita proles
Nomine qui in Domini, Rex Benedicte, venis.

Cetus in excelsis te laudat Celicus omnis;
Et mortalis homo, & cuncta creata simul.

Ples Hebraea tibi cum palmis obvia venit:
Cum prece, voto, hymnis, adsumus ecce tibi.

Hi tibi passuro solvebant munia laudis:
Nos tibi regnanti pangimus ecce melos:

Hi placere tibi, placeat devotio nostra;
Rex bone, Rex clemens, cui bona cuncta placent.

Hunc Regem regum, quem Patres vestri tempore passionis suae illudebant Spinis Coronantes, arundinis sceptrum

offerentes , & illasorie dicentes *Ave Rex Judæorum* ; Hunc ipsum seria , efficaci deliberatione irridens judæos Pilatus ostendit dicens : *Ecce Rex vester* : illisque clamantibus : *Crucifige Crucifige eum* : iterum miratus Præses respondit interrogans , Regem vestrum Crucifigam ! Innocens sum ego a Sanguine justii hujus . Tunc Patres vestri de Deicidio , Parricidioque Convicti , stolidi , amentes , sui , suæque generationis occisores absque ullo Dei timore oculis in terram defixis posuerunt os suum in Cælum : dicentes : *Sanguis ejus super nos , & super filios nostros* . Hic sanguis a vobis exquiritur , & hæc est vera opprobrii , contumeliæ , dispersionisque judæorum causa , & Origo . Progrediamur ulterius ad maiorem populi Judaici confusionem Pilatus Præses , iudexque iniquus Cæsaris timore perterritus judæorum perfidiam pertimescens mortis sententiam in Christum Dominum protulit ; non tamen a prima intentione recessit , satis , supraque suavis ipsum esse Regem Judæorum , propter quod supra Caput ejus misit Crucis titulum sic imponi , quem ipse scripserat : *Jesus Nazarenus Rex Judæorum* : literis Hæbraicis , Græcis , & Latinis , ut Domini nostri Redemptoris regnum universo Orbi palam innotesceret ; neque Principum Sacerdotum prævaluit apud Pilatum instantia : dicebant illi : *noli scribere : Rex Judæorum ; sed quia ipse dixit : Rex sum Judæorum* ; ad quos Præses iræ motu respondit , *quod scripsi scripsi* ; ut impleretur : quæ concinit David fidei Carmine : dicendo nationibus *regnabit aligno Deus* . Post Christi Do-

(XXXIV)

mini mortem, ejus imperium cognoverunt, & inferi. Cum verò Discipulis suis præcepit regnum Dei universo mundo Evangelizare, dixit: *data est mihi omnis potestas in Cælo, & in terra*; ergo regnat & decorem indutus est, & firmavit Orbem terræ, qui non commovebitur; regnat devictor- que mortis aculeo aperuit credentibus regna Cælorum. Ipse aufert Spiritum Principum, transfert de Gente ingentem regna propter injustitias, dividit Spolia, Virgam virtutis emittens, & conquasabit capita in terra multorum, utque tibi Domini mei Jesu Christi in carne impassibili imperium, supremumque dominium ostendam, esto vigilans in prodigiorum serie, quam breviter exponam.

Missit Dominus in mundum universum Discipulos suos prædicare; prædicant ipsi Christum Regem Crucifixum, & quod videbatur Judæis scandalum, Gentibusque stultitia in ædificationem, lumen, Sapientiam, & triumphum transi- vit; Nam in ipso nascentis Ecclesiæ exordio, cum perman- nus Apostolorum fierent signa, & prodigia multa in plebe Judæorum miliaria fidem susceperunt, gentiumque copiosa multitudo ad lucem pervenit. Augebatur quotidie creden- tium numerus, & quod magis mirabile erat videre repen- tē ex persecutoribus prædicatores fieri, ex blasfemantibus laudatores insurgere, sicuti & Sanctus Dismas Lator bonus in Cruce, & quique illum imitari curabant. In omnem terram exivit Apostolorum sonus, & in fines Orbis terræ verba eorum; & tunc Reges gentium mittebant Coronas suas

suas ante thronum Christi Domini Regis Crucifixi , Post transitum Apostolorum in Cælestem Patriam viri Apostolici eorundem fidelissimi Sectatores , Christi imperium per omnes mundi plagas proclamarunt , Domino a probante , & demonstrante filii sui super universam terram regnum , & imperium ; utque tibi veritatis hujusce evidentia comprobetur : Dic , quæso , ubi sunt hodie potentissimi quondam Romani Imperii vestigia . Ubi invenies Tiberios Neronos , Diocletianos , claudios , Vespasianos , Domitianos , singulosque crudelitatis Aseclas , & ubi istorum progenies reperitur ! abiit , excessit , evasit , erupit . Non vides autem ! quomodo quamplurima regna uno confæderantur Imperio , & sub Christi Domini potestate per ejus Vicarium in terra Constitutum , vocem illius audiunt , mandatis obtemperant , munia adimplent ; & Roma , quæ prius erat frementium bestiarum Sylva ex Magistra erroris facta est discipula veritatis , & quid quid jam non possidet armis religione tenet ; licet enim Dominus dominantium , hic Rex regum , de quo per Prophetam dicitur : Super Idumæam : nempe universam terram : extendam Calceamentum meum , invisibilis nunc sit ut credentium , electorumque fides meritum teneat , ejus tamen Imperium in Cælo , & in terra quis non videt ! eritnè bona hæc argumentatio . Rex non comparet : ergo non regnat , non vivit , non dominatur ; absit . Scimus enim Tartariæ Kam , Chinenses , Japonenses Imperatores invisibiles fieri tam suis Subditis , quam advenis viatoribus ;

nullus tamen sanæ mentis de eorum dominio , & imperio
 dubitare est ausus : Cur igitur Supremam Christi Domini
 potestatem super universam terram blasphemant Judæi , du-
 bitant Mahometani , vacillant libertini , loquuntur adverfa-
 rii ! cum Cæli , terræ , marium benedicant Dominum cun-
 ctæ Creaturæ , Sedet Rex regum , Dominus dominantium
 ad dexteram Majestatis in excelsis , nobiscum tamen in hoc
 mundo Conversatus in venerabili Eucharistiæ Sacramento ,
 passionis ejus memoriale perenne , in quo de sua contrista-
 tis absentia Solatium singulare reliquit . JUDÆUS : Incidis
 in Scylam volens vitare charibilibus ; usquemodo de Christo
 Messia , de Deo humanato , de Domino dominantium de
 regum Rege , deque ejusdem in terris imperio diserebas ;
 nunc vero in aliam dementiæ speciem elaberis , cum mihi
 Eucharistiæ Sacramentum proponis ; enim dicis Christi Cor-
 pus sub speciebus panis , & vini contineri , in Ecclesiis ser-
 vari , & vobiscum usque ad consumationem Sæculi perma-
 nere , quis similia Christianorum somnia credit amens eva-
 dit . Deus homo factus , Deus patiens , Deus mortuus , Deus
 denique , a bonis , & malis sumptus , & manducatus ! ne-
 scio quomodo iram suam valeat contineri Deus in tot ho-
 minum blasphemis , & quare impunis per tot sæcula hæc
 execranda superstitio relinquatur . Est nè Deus vivus Bachi,
 aut Ceres simulata Deitas , ut in pane , & vino delectari ,
 & transubstantiari possit , ad ulteriora transire non valet
 Christianorum insania .

(XXXVII)

CÆNOB.: O plene omni dolo, & falacia, fili diaboli, inimice omnis justitiæ; generatio perversa, & adultera, Genimina viperarum, cur Dominum Deum nostrum sic blasphemas, est ille Omnipotens, Immensus, Misericors, humanæ salutis amator, cujus testimonia credibilia facta sunt nimis: factus est homo, ut homo fieret Deus. Lege Prophetarum Hebræorum Oracula, & in ipsis invenies fidem veritatis, quam tibi ostendo. Isaias dixit: *Ecce veniet Deus, & homo de domo David sedere in throno: Deum flagelatum lugeat Jeremias: Christus Dominus Captus est: dabit percutienti se maxillam. Deum occisum proponit Daniel dicens: post hebdomades Sexaginta duas occidetur Christus, & non erit ejus populus, qui eum negaturus est. Deum invenerabili Eucharistiæ Sacramento Psalat David: manducaverunt, & adoraverunt; In conspectu ejus cadent omnes, qui descendunt in terram. Non me latet quod quando Christus Dominus turbis Judæorum dixit: Caro mea vere est cibus, & sanguis meus vere est potus: indignati sunt Judæi dicentes, quomodo potest hic nobis carnem suam dare ad manducandum, & sanguinem ad bibendum! durus est hic sermo, & quis potest eum audire. Jesus autem eorum curiositati non satisfecit, sed misterium impossibile judicantibus, Divina auctoritate mortem Comminatus est: dicens: Nisi manducaveritis carnem filii hominis, & biberitis ejus Sanguinem, non habebitis vitam in vobis, qui manducat meam carnem, & bibit meum Sanguinem, habet vitam æternam; & ego resuscitabo eum in*

(XXXVIII)

*novissimo die ; Patres vestri manducaverunt manna in deserto ,
& mortui sunt , qui manducat hunc panem vivet in æternum .*
Iustè Dominus turbis Judæorum tanti misterii incredulis
damnationis æternæ pœnam imposuit , quippe credebant ipsi
quod virga Moysis Coram Pharaone versa sit in serpentem,
& de serpente iterum in virgam . Sciebant quod Dominus
pluit manna de Cælo Patribus eorum , illosque in deserto
cibavit : donec ingressi sunt terram promissam . Confiteban-
tur Deum Verbo virtutis suæ fecisse Cælum , & terram ,
mare , & omnia , quæ in eis sunt : audent tamen sciscitari,
quomodo potest carnem suam dare ad manducandum , &
hoc mirabile Sacramentum in cibum viatorum instituire ;
magis est ex nihilo omnia facere , quam ex pane , & vino
Cæleste cibum conficere . Ergo nisi manducaveritis carnem
filii hominis , & biberitis ejus Sanguinem non habebitis
vitam in vobis : Recordor nunc Judæos Talmudistas aserere
Deum Beatos suos cibare pisce *Leviathan* , sale conditò per
singulos annos initio mensis Casleu ; si igitur Hebreorum
mortais piscem in alimoniam præstat , quare fidelibus cre-
dentibus carnem suam in cibum , & sanguinem in potum
dare non poterit . Cæterum non miror Judæos hoc Celeste
alimentum despicere ; manna enim hujusmodi Divini Cibi
figura Patribus eorum nauseam in deserto generavit , quam
ob causam sicuti Parentes sub ira Dei fuerunt , ita & filii
nunc sunt . Præpterea venenatus sthomacus , teste Hypocrate,
cibum utilem averfatur . Parabatur vobis mensa Domini ,
nunc

nunc vero in tenebras exteriores missi estis . Omnia rerum conversio ! Israel quondam filius , nos canes , pro diversitate fidei ordo nominum commutatur : de illis postea dicitur : *Circumdederunt me Canes multi* ; at nobis data est potestas filios Dei fieri , qui credimus in nomine ejus , & carnem suam manducamus , & sanguinem bibimus . Ad Cœnam Magni Dei Judæos Angelus vocabat : dicens : *Venite* , illi vero dixerunt : *habe nos excusatos* . Tunc Angelus , præcepto Domini , compulit intrare claudos , Cæcos , debilesque gentiles , qui infortitudine cibi hujus ambulabunt usque ad montem Dei , & nobiscum erit usque ad consumationem sæculi .

JUDÆUS : Si Eucharistiæ Sacramenti institutionem acurate contempleris evidenter videbis Christum suam illuisse Ecclesiam . Primò quia expletis epulis , postquam discipuli inebriati erant , se ipsum præbuit in cibum . Secundò : discipuli adhuc baptisati non erant nisi baptismo Joannis , neque Spiritu Sancto confirmati , Tertio quia ex Evangelio constat hunc novum cibum nullam manducantibus præstasse fortitudinem , nam in eadem nocte Judas Magistrum vendidit , Petrus negavit , & relicto eo , omnes fugerunt . Definatur præterea a Theologis Eucharistia ; Sacramentum a Christo institutum causativum gratiæ cibativæ ; & quam gratiam in illa nocte similis cibus produxit ! traditionem , negationem , timorem . Si ergo in illa hora ad nihilum discipulis profuit , quomodo nunc credentibus proficiet ! Quar-

tò Christus erat in corpore passibili , palpabili , extenso , visibili , quomodo adeo repente evadit impassibilis , inextensus , invisibilis , simul , & visibilis ; *visum tenearis amici* . Quinto denique inter tot Deitates a Gentilibus confictas non legitur chimera consimilis , nempe quod aliquis Deorum semetipsum præberet comedendum , gustandum , bibendum ; Christus ergo pauperes , ignarosque piscatores Consultò quæsit , ut in eorum mentibus hæc deliramenta ingereret , scilicet manducare hominem vivum , integrum cum omnibus suis partibus simul sumptis , & unitis . O portentum à sæculis inauditum , incredibile , improbable . O insaniarum insania , impossibilium omnium maximum , & ultimum impossibile .

¶ CÆNOB. : De Judæorum perfidia conquæritur Dominus dicens : *Cognovit bos possessorem suum , & asinus præsepe Domini sui : Israel autem me non cognovit* . Est Eucharistiæ Sacramentum a mundi origine in arbore vitæ figuratum , à Patribus concupitum , ut legitur in libro Job cum dixit : *quis det de carnibus ejus ut Saturemur* . A David Præpositum : *parasti in conspectu meo mensam adversus omnes , qui tribulant me* . A Zacharia laudatum : *quid enim bonum ejus est , & quid pulchrum , nisi frumentum electorum , & vinum germinans virgines* . Erant , & in veteri lege panes propositionis in conspectu Dei semper . In Bethlem , quæ domus panis interpretatur nascitur Messias Christus Jesus , Rex Judæorum , panis vivus , qui de Cælo descendit , & nunc interrogant
quò

quòmodo potest carnem suam dare ad manducandum . De veritate dubitas ! & mihi futilia argumenta proponis , ad singula tamen respondere decerno ad confutandam , evellendamque Judæorum prævicaciam , insaniam , audaciam , & perfidiam ; & primò ad primum .

Dominus meus Jesus Christus , post agnum typicum , expletis epulis , venerabile Eucharistiæ Sacramentum instituit , & semetipsum dedit discipulis in cibum ; ut judæis indiceret agnum Paschalem non amplius manducare , ipse enim verus est agnus , qui tollit peccata mundi , de quo dixit Propheta : *emitte Agnum , Domine dominatorem terræ de petra deserti ad montem filie Sion* . Erat jam Pascha nostrum Christus immolandus ; ideoque veteris legis agno consumpto , Eucharistiæ Sacramentum instituere oportebat : blasphemasti , dicendo quòd Sancti Apostoli , Discipuli Domini inebriati erant post cænam , quando Dominus Eucharistiæ Sacramentum instituit ; Si scires , & cogitasses quam sobrietate , reverentia , modestia , contemplatione , & gratitudine antiqui Ebræi agnum Paschalem comedebant ; in absurdum a deo execrandum non prærumperes .

Secundò aserebas Domini discipulos Baptizatos non esse ; falsum est , quod judicas ; nam si Discipuli , ut ex Evangelio constat , baptizabant in nomine Christi , quomodo & ipsi a Domino baptizati non erant ! Confirmatio autem ad Eucharistiæ sumptionem minimè requiritur ; & si tamen aliqua deficeret conditio , præsens legislator & institutor po-

terat dispensationem præbere. Tertio judicasti Divinum cibum in Discipulorum animis nullum produxisse effectum, Constat enim, Judam, post bucellam panis traditorem fuisse, negativum Petrum, reliquosque ad Cænam, invitatos Passionis tempore aberrasse. Respondeo Judam proditorem fuisse ante Eucharistiæ sumptionem, cum Diabolum jam misisset in Cor. Huic tamen porrexit Dominus Sanctissimum Corpus, & Sanguinem suum. Primo ut ostenderet infinitam Dei bonitatem, qui solem suum oriri facit super bonos, & malos, & pluit super justos, & injustos. Secundo nevé occultum traditoris peccatum palàm faceret. Tertio denique ut ante passionem patiretur ingratitude injuriam, qui pro peccatoribus mori summopere cupiebat, propterquòd dixit: *Desiderio desideravi hoc Pascha manducare vobiscum*: Unde virtus Sacramenti proditori profuisset, si de miseratione Divina, infelix non desperasset. Petrum negantem proponis, & amarè flentem non consideras! fragilitate potius hic, quàm animi pravitate peccavit; Sed quia dignè Eucharistiàm susceperat, Dominus, qui se ipsum dederat in cibum, cibavit illum postèa pane lachrimarum; simul & Discipulos timore perterritos, virtus Sacramenti non deseruit; erat Dominus granum mortificandum, & multiplicandum; paulisper mortificatum tempore passionis suæ in Cordibus Discipulorum; multiplicandum postèa fide populorum, & maximè in electorum animis. Ecce Dilectus Evangelista Joannes, qui supra pectus Domini in Cæ-

(XLIII)

na recubuit, juxta Crucem immobilis stetit, & quia passionum socius fidelis permanerat, a Domino meruit altius honorari, filiationemque Dei Matris Mariæ gloriosus accipere. Hic est Discipulus ille, qui testimonium peribet de his, & scimus, quia verum est testimonium ejus, præpterea Discipulorum tristitiæ, compassiones, afflictiones, quid aliud erant, nisi Sacræ Eucharistiæ effectus, cujus memoria indelebilis singulorum mentes repleverat; ut testantur Discipuli in Castellum Emmaus progredientes, qui illic Dominum cognoverunt infractiõne panis: ergo non in vacuum Sacramenti gratiam acceperunt, ut temeritate solita aserere non erubescis.

Ad Quartum Judæorum impossibile. Respondeo. Christus Dominus, quando semetipsum dedit Discipulis in cibum erat in carne passibili, extensa, palpabili, visibili: ergo Eucharistiæ Sacramentum instituere, dum in mortalibus ageret minimè poterat, Ridicula asertio, & pessima illatio. Passibilis erat Dominus quando in Cana Galileæ aqua in vinum convertit; extensus erat cum de quinque panibus, & duobus piscibus satiavit indeferto quinque milia hominum. Palpabilis denique & visibilis quando in transfiguratione resplenduit facies ejus sicut Sol, & facta sunt vestimenta ejus alba sicut nix; hujusmodi miraculi non tantum Petrus, Jacob, & Joannes, sed & Moyfes, & Elias testes extitere. Poterat Hic, qui supra maris undas ambulavit, Dæmonia ejecit, mortuos suscitavit, futura prædixit, mi-

(XLIV)

rabilia fecit, Eucharistiæ Sacramentum instituere! O' valde infanis Judaica perfidia. Credidit Diabolus, quòd Dominus Jesus Christus, verus Messias poterat lapides in panem convertere, & Cæca protervorum mens de facto dubitat, de possibilitate interrogat. Amen, Amen dico vobis nisi manducaveritis carnem filii hominis, & biberitis ejus sanguinem non habebitis vitam æternam.

At quid Gentilium Deitates aduxisti, ut venerabile Eucharistiæ Sacramentum irrideres; crediderunt & ipsi, hominum, mulierumque conversiones, transmutationes, transubstantiationes in arbores, aves, lapides, fontes, in diversorumque animalium genera. Deus verò Optimus, Maximus, qui ex nihilo omnia fecit, & nova facit omnia, non poterit panem in carnem, & vinum in sanguinem suum transubstantiare; alit publicanus avis celeberrima proprio sanguine filios suos, Christus autem Omnipotens Deus, propter nimiam charitatem suam pro hominibus Crucifixus, passionis suæ memoriam, & æternæ gloriæ pignus nobis non relinqueret! Quod promisit implevit, dixit enim: *ecce ego vobiscum sum usque ad consumationem Seculi*; & factum est ita. Miraculorum ab ipso factorum maximum. O Sacrum convivium, in quo Christus sumitur. O Salutaris Ostia, quæ Cæli pandis Ostium, bella premunt hostilia dà robur, fer auxilium. Visus, gustus, tactus inte falitur. Sed auditu solo tutò creditur; Credo quidquid dixit Dei filius, nil hoc verbo veritatis verius; in Cruce latebat sola Deitas,

(XLV.)

tas, at hîc latet simul, & humanitas, peto quod petivit
latro pænitens, plagas sicut Thomas non intueor, Deum
tamen meum te confiteor, nobis natum, nobis datum ex
intacta Virgine.

JUDÆUS. En nova infargit Chimera MARIA Mater
Christi tui, Virgo ante partum, in partu, & post partum.
Ante partum scimus habuisse maritum Joseph Filium Ja-
cob, ex eadem tribu Juda. In partu dolores vehementes,
Sanguinis fluxus, corporis Nati exitus Virginitatis claustrum
violare debebant. Postpartum alios peperit filios, constat e-
nim ex Evangelio Christum plures fratres habuisse: ergo
non fuit MARIA Virgo, sed mulier, sic propatulò a filio
de Cruce prædicata: *Mulier ecce Filius tuus.*

CÆNOB.: Nil est quod me magis delectet, quàm de
Immaculata Virgine Maria habere Sermonem, assumere de-
fensionem, virtutes prædicare, laudes promovere; paratus
semper, Sanguine proprio, ejusdem Virginis Conceptionem
purissimam, illibatamque Virginitatem, Constantè profite-
ri, fortiterque tueri, quippe *qui elucidant illam vitam
aeternam habebunt.* Qualis, & quanta sit Beata, & glorio-
sa Virgo MARIA ab Angelo Divinitus declaratur, cum
dicitur: *Ave gratia plena, Dominus tecum.* Talibus nam-
que decebat Virginem oppignorari muneribus, ut esset gra-
tia plena, quæ dedit Cælis Gloriam, terris Dominum,
fidem gentibus, finem vitiis, vitæ ordinem, moribus di-
sciplinam; quidquid in ea gestum est, totum puritas, &
sim.

(XLVI)

simplicitas, totum veritas, & gratia fuit, totum misericordia, & justitia, quæ de Cælo prospexit, & ideo Immaculata, quia in nullo corrupta.

Faciet, inquit Jeremias Sanctus, *Dominus novum super terram Mulier circumdabit Virum*. Verè novum, & Omnium novitatum supereminens novitas virtutum, quando Deus, quem ferre non potest mundus, neque videre aliquis, ut vivere possit, sic ingressus est hospitium ventris, ut corporis claustrum violare nesciret, sicque gestatus, ut totus Deus in eo esset; & sic exivit inde, ut esset, sicut Ezechiel fatetur: *Porta omnino clausa*. Unde canitur in eisdem Canticis de ea: *Hortus conclusus fons signatus*; sic conclusus ut nesciat violari. Fons itaque signatus sigillo totius Trinitatis. Fuit equidem Joseph vir ejus, sed antequàm convenirent, inventa est in utero habens de Spiritu Sancto. Sicut enim Deus noster cum primum Adam facere vellet, non ex conjunctione viri, ac mulieris hominem, ut esset, effecit, sed accipiens terram inde hominem, Divina quadam arte formavit: ita sine viri conjunctione, Deum in virginali alvo incorporari dispensavit: ergo si tunc licuit hominem sine homine nasci, cur non licuit hominem sine homine per MARIAM Virginem procreari! Quoniam sicut Adam ex terra Virgine figuratus est; ita & Christus ex Virgine natus agnoscitur. Ibi tunc flatus Dei de terra vivum hominem surgere fecit ad vitam, hic mundum Spiritus Sanctus de MARIA Virgine Christum
ho-

(XLVII)

hominem figuravit ; fuit similis reparatio , quomodo fuit & hominis Creatio . Poterat Moyfes virga Silicem percutere , & absque ulla lapidis læsione , populo dare aquam ad facietatem , & non potuit Deus , clastro Virginis inviolato , nobis largire suam Deitatem , simul & humanitatem : Quapropter erga Christi humanitatem , ejusque Sanctissimam Matrem , quidquid tibi vera ratione melius occurrit , hoc scias , magis Deum fecisse , quàm non fecisse . Decuit Virginem ea puritate nitere , qua major sub Deo nequit intelligi ; neque alterum filium generare debuerat . Virgo , quæ Deum hominem genuit , sicuti Ezechiel prophetavit dicens : *Hæc porta clausa erit , non aperietur ; & vir non intrabit per eam , quoniam Dominus Deus Israel ingressus est per eam , eritque clausa Principi ; Princeps ipse sedebit in ea :* Ergo si Hebræus es , & Hebræorum Prophetis fidem debitam præstas , credere debes , & confiteri Beatissimam Virginem MARIAM veram esse Dei Matrem , semperque Virginem permanisse ante partum , in partu , & post partum .

JUDÆUS : Non credam , neque in æternum Confitebor MARIAM Dei Matrem , & Virginem fuisse . Primò quia Deus omnium Pater , & Creator Genitricem habere non valet . II. quippe Messias erit ex tribu Juda , sed non ex Virgine natus ; nullus enim hominum post Adam absque conjunctione Viri , & feminæ potest in mundum venire . Tertio quia MARIA Castitatem vovens contra legem Levitici peccavit ; Et si virgo in ævum permanit quomodo
ma-

(XLVIII)

matrimonium contraxit ! Denique fingere inter Hebræos Monachismum absurditas est ; cùm apud nos , usque in hodiernum diem Maledicta sit mulier , quæ non parturit .

CÆNOB. : Qui non credit jam judicatus est . Jam tibi juxta Prophetarum dicta Deum hominem ostendi factum ex muliere ; quod autem de Virgine Conceptus , & natus sit , Isaias aperte declarat dicens : *Ecce Virgo Concipiet , & pariet filium , & vocabitur nomen ejus Emmanuel ;* id est nobiscum Deus ; igitur novus homo venit in mundum reparare quidquid primus homo perdiderat ; & sicuti Adam de terra Virgine formatus , ita & Christum de Virgine nasci oportebat . In Bethlem Judæ nascitur ex MARIA Virgine factus homo ut impleretur scriptura : *Et tu Bethlem terra Juda nequaquam minima es , in principibus Juda ex te enim exiet dux , qui regat populum meum Israel .* Ad tertium argumentum cum fustibus , & gladiis , lapidibus ; & armis respondere liceret ; posuisti enim Os tuum in Cælum dicens : *peccavit Maria in legem , quando votum Castitatis emisit .* Maria gratia plena , in qua nec nodus Originalis , nec Cortex actualis culpæ fuit , quæ neque serpentis persuasionem decepta , nec ejus venenosis affatibus infecta est . MARIA de qua Salomon in canticis : *Tota pulchra es amica mea ; Columba mea , formosa mea , & macula non est in te .* MARIA Sanctior universis , excelsa super sidera , quæ nec similem visa est , nec haberè sequentem . Maria Aurora consurgens , pulchra ut luna , electa ut sol , terribilis ut Castrorum

acies

(XLIX)

acies ordinata Virginitatem suam Deo vovens poteratne a via veritatis discedere! Orta est de tribu Juda, Clara ex stirpe David, Regali ex progenie descendens, sed super Angelorum Choros ascendens. Illa denique, per quam legum Conditores iusta decernunt, legem violare nescivit. Votum Castitatis emisit cum affectu tanto ad rem promissam, quod si Maternitas cum Virginitate incompossibilis foret, Dei Matrem fieri nullatenus vellet. Scio utique non solum Judæorum sinagogam, sed etiam carnales, & petulcos nostri temporis hæreticos, in persona Beatissimæ Virginis, Dei Matris, votum subsanare, & explodere; Cæterum hi Canes ad lunam

Et latrant, sed frustra agitur vox irrita ventis,

Et peragit cursus Surda Diana suos.

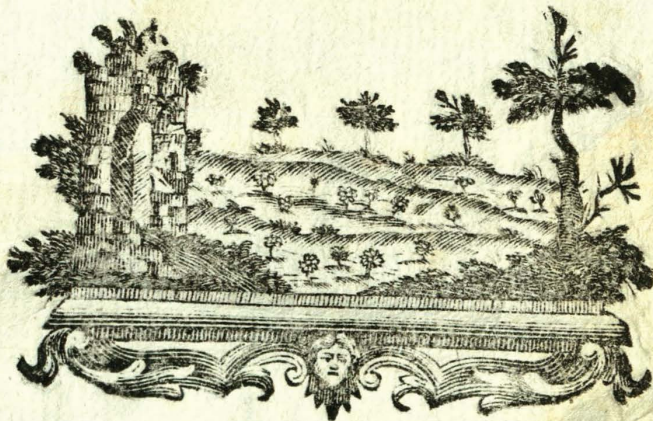
MARIÆ Virginitatem Deo dicatam satis ostendunt verba, quæ sibi fætum anuntianti Angelo Virgo purissima reddidit: *quomodo, inquit, fiet istud, quoniam virum non cognosco;* quod profecto non diceret, nisi Deo Virginitatem se antea vovisset; sed quia hoc Israelitarum mores adhuc recusabant, desponsata est viro justo, non violenter ablaturo, sed potius contra violentos custodituro; quod illa jam noverat, quamquam, etiam si hoc solum dixisset: *quomodo fiet istud;* nec addidisset: *quoniam virum non cognosco,* non quæsisset utique promissum sibi filium, quali modo femina paritura esset, si concubitura nupsisset; Virginitatem Deo dicavit; cum adhuc quid esset paritura nesciret, ut in terre-

fidia , & incredulitate discede , aut nomen muta . Cæterum nomen retine , quia hoc singulare nomen tuum , magnos mihi animos facit futuræ conversionis Hebræorum ; dixit enim æterna veritas Christus Dominus : *Elias veniet , & restituet omnia* . Venit Præcurfor Domini Sanctus Joannes Baptista in Spiritu , & virtute Eliæ dicens : *Ecce Agnus Dei , ecce , qui tollit peccata mundi ;* & non cognoverunt eum , sed fecerunt in eum , quæcumque voluerunt : veniet autem Elias Præcurfor universalis judicii . & tunc Carnales , Carnivori-que Judæi Redemptorem Jesum , quem Agnum Dei non receperunt , Leonem de Tribu Juda , vincentem , & rugientem timebunt ; & quos non traxit amor , coget timor : sic-que omnis Israel salvus fiet , qui vero non crediderit condemnabitur . O *Altitudo divitiarum scientiæ , & Sapientiæ Dei : quàm incomprehensibilia sunt judicia ejus , & in vestigabiles viæ ejus ; quis cognovit sensum Domini , aut quis Conciliarivus ejus fuit .*

Tu verò , Elias , nominis tui virtutem agnosce : adeò enim potens apud Judæos hoc nomen est ; quòd cum Dominus meus Jesus Christus in Cruce pendens clamaret dicens : *Eli , Eli lamma Sabathani* , quod interpretatur *Deus meus , Deus meus ut quid dereliquisti me* . Dicebat astantium multitudo : *Eliam vocat iste : videamus si veniat Elias liberans eum* . Si ergo Eliæ nomen vestrorum judicio poterat Christum a tormentis liberare ; cur te non poterit a Demonis potestate eripere ! Eliam voca , Eliam obsecra , Eliam

(LIII)

liam depræcare, ut Cordis tui dūritiem auferat, cæcitatem avertat, intellectum illuminet, ut Deum Trinum & unum Credas, Christum Redemptorem confitearis, Crucem Sanctam adores, Immaculatam Dei Matrem laudes, Sacramenta recipias, & in Ecclesiæ Sanctæ, Catholicæ, Apostolicæ Romanæ sinum receptus, fidelis usque ad mortem firmiter perseveres; ut veluti Elias per turbinem in Cælum assumptus in æternum glorieris. Vade & Cænobitæ Lusitani, Melitæ detenti, argutiarum tuarum solidas solutiones mente retine, semperque memorare. Elias, Elias, convertere, convertere ad Dominum Deum tuum. Si verò non vis, tibi flens dicam quidquid Antiochiæ Judæis contradicentibus, & blasphemantibus Paulus, & Barnabas dixerunt: *Vobis oportebat primùm loqui verbum Dei; sed quoniam repellitis illud, & indignos vos judicatis æternæ vitæ; Ecce convertimur ad gentes.*

OLIVEIRA

SILVA

PROTESTATIO

AUCTORIS

Hoc Opus, animumque meum, iudicio, & Censuræ Romanæ Ecclesiæ, Ecclesiarum Matri, & Magistræ, Ecclesiæ Dei vivi, Columnæ, & firmamento veritatis humiliter, devotè, & sincerè, usque ad mortem in omnibus obediens sub-
jicio.

D. Emmanuel Oliveira Mascaregnas Silva
Præbiter Portugalsis.